

Taikant nefarmakologinius skausmo gydymo metodus, jie pasirenkami, kai galimas kontaktas su vaiku, atsižvelgiant į vaiko amžių ir suvokimo lygį, situaciją ir numatomą skausmingą veiksmą, esamas technines galimybes ir medicininio personalo įgūdžius. Psichologiniai metodai, skirti atitraukti vaiko dėmesį nuo skausmingos ir (arba) stresą sukeliančios medicininės procedūros, mažina sedacijos poreikį [15].

Gydant paliatyviusius, ypač terminalinių būklių, ligonius, kartais susiduriama su simptomais, kurie reikalauja neatidėliotino gydymo. Tai yra labai stiprus skausmas, kvėpavimo sutrikimas ir įvairios kilmės kvėpavimo takų obstrukcija, kraujavimas, nugaros smegenų suspaudimas dėl tumoro, viršutinės tuščiosios venos obstrukcija, traukuliai, šlapimo susilaikymas. Tokiais atvejais, siekiant išvengti tolimesnių vaiko kančių, labai svarbu atsakyti į šiuos klausimus ir nuspręsti, ar simptomus galima suvaldyti čia ir dabar, neatliekant papildomų tyrimų ir nesiaiškinant priežasčių, ar rasta priežastis bus išgydoma, ar priežasties gydymas pagerins ligos prognozę ir likusio gyvenimo kokybę, ar potencialus galimas gydymas nebus per daug toksiškas ir nesukels papildomų nepageidaujamų reiškinių. Šiuo atveju taip pat labai svarbu paistyti paties ligonio ir jo artimųjų norų, ar vaikas ir jo šeima norėtų būti perkelti į gydymo įstaigą papildomiems tyrimams ir (arba) gydymui. Ir ar tai įmanoma padaryti šiuo momentu [16]?

Sveikatos priežiūros specialistai, teikiantys PP vaikams, visomis išgalėmis privalo siekti sumažinti vaiko patiriamą diskomfortą, kančią ar skausmą. Tinkamas vaiko skausmo valdymas dažnai yra susijęs su teisinga atsakomybės baime, nes daugelio skausmą malšinančių vaistų negalima skirti mažiems vaikams. Todėl PP teikiantys specialistai turėtų prisiimti šią atsakomybę, užtikrindami, kad vaiko skausmas dėl teisingos atsakomybės baimės, etinių nesusipratimų ar žinių stokos būtų negydomas arba gydomas nepakankamai [6].

Literatūra

1. Classen C. F. Pediatric palliative care – The role of the patient's family. *World J Clin Pediatr.* 2012 Oct 8;1(3):13–19. doi: 10.5409/wjcp.v1.i3.13. eCollection 2012 Oct 8.
2. Children's Palliative Care and Human Rights. Public health fact sheet. <https://www.opensocietyfoundations.org/uploads/2d02a07d-c1a0-4474-8c63-17ec62b00056/childrens-palliative-care-human-rights-20151008.pdf>
3. WHO Definition of Palliative Care for Children. <https://www.who.int/cancer/palliative/definition/en/>
4. Komatz K., Cartier B. Pain and Symptom Management in Pediatric Palliative Care *Pediatrics in Review.* 2015 36(12):527–534 DOI: 10.1542/pir.36-12-527
5. Achterberg T., et al. Symptoms in the palliative phase of children with cancer. *Pediatr Blood Cancer.* 2007.
6. Wolfe J. et al. Symptoms and suffering at the end of life in children with cancer. *N Engl J Med.* 2000.
7. Ljungman G., Gordh T., Sörensen S. Kreuger A. Pain variations during cancer treatment in children: a descriptive survey. *Pediatr Hematol Oncol* 2000; Vol. 17: 211–221.
8. Enskär K., Carlsson M., Golsäter M., Hamrin E. Symptom distress and life situation in adolescents with cancer. *Cancer Nurs* 1997; Vol. 20: 23–33.
9. Theunissen J. M., Hoogerbrugge P. M., van Achterberg T., et al. Symptoms in the palliative phase of children with cancer. *Pediatr Blood Cancer.* 2007.
10. Hauer J. Houtrow A. J. Pain assessment and treatment in children with significant impairment of the central nervous System. *Pediatrics* 2017.
11. Breau L. M.; Camfield C. S.; McGrath P. J., Finley G. A. The incidence of pain in children with severe cognitive impairments. *Arch. Pediatr. Adolesc. Med.* 2003.
12. Farber D., Hauer J., Duncan J., et al., *Pediatric Pain and Symptom Management Guidelines*, 2014.
13. Komatz K., Cartier B. Pain and Symptom Management in Pediatric Palliative Care *Pediatrics in Review.* 201536(12):527–534 DOI: 10.1542/pir.36-12-527
14. WHO Guidelines on the Pharmacological Treatment of Persisting Pain in Children with Medical Illnesses. WHO, 2012.
15. Harned R. K., Strain J. D. MRI-compatible audio/visual system: impact on pediatric sedation. *Pediatric radiology.* March 2001, Vol. 31, Issue 4, p.p. 247–250.
16. Basic symptoms control in pediatric palliative care. The Rainbows children's hospice guidelines ninth edition, 2013.

Tinklelinių tvarščių naudojimas žaizdų gydymui

Nijolė Katinė

Tinkleliniai tvarščiai, kitaip dar vadinami žaizdų kontaktiniai sluoksniai, naudojami, kai reikia apsaugoti jautrius audinius, esant ypač skausmingoms žaizdoms, kurioms reikalingas netraumatinis gydymas, pavyzdžiui, nubrozdinimų, nudegimų, nuplikimų atveju, siekiant padengti donoro ir recipiento odos vietas odos transplantacijų atveju arba plastinėje ir kosmetinėje chirurgijoje. Kadangi patys tvarščiai nėra absorbuojantys, jie turi būti derinami su antriniu absorbuojančiu tvarščiu, galinčiu sugerti eksudatą.

Tinkleliai yra nelimpantys stambaus arba smulkaus audimo tinklelinės struktūros tvarščiai iš medvilnės, viskozės ar poliesterio pluošto, kuris gali būti padengtas minkštu silikono sluoksniu, impregnuotas vazelinu, parafinu, vandens ir aliejaus emulsija arba sudrėkintas veikliųjų medžiagų, pvz., Fuzidino rūgšties, PVP-jodo, turinčiais preparatais. Tinklelinė struktūra užtikrina laisvą eksudato drenažą ir kartu neleidžia prilipti „antriniam“ tvarščiu prie žaizdos.

Atrauman – kiekvienai žaizdai tinkama apsauga

Atrauman – švelni, patikima žaizdų priežiūra.

Atrauman Silicone – švelni, netraumuojanti žaizdų apsauga.

Atrauman Ag – pasižymi antibakterinėmis savybėmis.

„Atrauman“ – tai nemedikamentiniu tepalu impregnuotas tvarstis iš hidrofobinio, tankaus, lygaus paviršio poliesterio tinklelio [3]. Impregnuotas neutraliu tepalu „Atrauman“ tvarstis skatina ir palaiko žaizdos gijimą esant bet kuriai žaizdos gijimo fazei.

„Atrauman“ tvarščio specifinės medžiagos užtikrina netrauminį žaizdos gydymą. Plonas ir minkštas hidrofobinis poliesterio tinklelis dėl paviršinės struktūros neleidžia audiniams prasiskverbti į tvarstį ir prilipti prie žaizdos. Ypač minkštas, lengvai prigludantis „Atrauman“ tvarstis neprilimpa prie

žaidzos, nes yra impregnuotas tepalu. Todėl ir tvarščio keitimas nesukelia skausmo ir netraumuoja. „Atrauman“ tvarstis išlaiko žaidzos paviršių ir kraštus elastingus, apsaugo žaidzą nuo išdžiūvimo. Išvengiama randinių kontraktūrų. Tepalu impregnuotas „Atrauman“ tvarstis laidus orui ir eksudatui. Taip užtikrinama, kad pateks pakankamai oro ir greitai bus pašalintas perteklinis eksudatas. Eksudato sugėrimui „Atrauman“ tvarstis naudojamas kartu su absorbuojamaisiais tvarščiais, pvz., marliniu „Sterilux“, „Zetuvit E“.

Neutralus tepalas neturi vazelinų priemaišų ar kitų parafinų. Todėl „Atrauman“ tvarstis nepalieka sunkiai pašalinamų tepalo likučių. Tai leidžia lengvai įvertinti žaidzos būklę.

Indikacijos. Skirtas gydyti bet kokio tipo paviršinėms ūmioms ir lėtinėms žaidzoms bet kurioje žaidzos gijimo fazėje. Kadangi „Atrauman“ tvarstis impregnuotas nemedikamentiniu tepalu, idealiai tinka naudoti dermatologijoje, taip pat pacientams, turintiems jautrią odą.

Gydant kontaminuotas žaidzas, lėtines opas, esant padidėjusiai infekcijos rizikai, viltis pateisino tvarščio „Atrauman Ag“ naudojimas. Uždėtas ant žaidzos „Atrauman Ag“ išskiria į aplinką sidabro jonus ir veikia įvairias bakterijas. Bakteriocidinis „Atrauman Ag“ tvarščio veikimo spektras yra nepaprastai platus ir apima gramteigiamus ir gramneigiamus bakterijų štamus, pvz.: *Staphylococcus aureus*, *Staphylococcus epidermidis*, *Klebsiella pneumoniae*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Escherichia coli*, *Bacillus subtilis* – tarp jų ir tokias bakterijas kaip meticilinui rezistentiški *Staphylococcus aureus* štamai, kurie vis dažniau ligoninėse sukelia rimtų infekcijų (J. Wound Care 2002, 11, p. 125). „Atrauman Ag“ – tvarstis, pasižymintis ne tik bakteriocidiniu poveikiu, bet ir nedideliu toksiškumu žmogaus ląstelėms, kadangi nuo tvarščio paviršiaus atpalaiduojama tik tiek sidabro jonų, kiek jų reikia efektyviam antimikrobiniam veikimui.

„Atrauman Ag“ tvarščio pagrindą sudaro hidrofobinis smulkaus audimo tekstilinis audinys poliamidas, padengtas elementiniu sidabru. Sidabras cheminiu būdu tvirtai sujungtas su audiniu. Be to, sidabru padengtas tvarstis yra impregnuotas hidrofiliniu tepalu. Dėl tokios struktūros „Atrauman Ag“ tvarstis yra laidus eksudatui, orui ir vandens garams.

„Atrauman Ag“ tvarstis veiksmingas išlieka mažiausiai 7 dienas. Tai įrodyta eksperimentu, kurio metu 9 dienas buvo testuojamas poveikis gramteigiamoms ir gramneigiamoms bakterijoms (*Staphylococcus aureus* ir *Klebsiella pneumoniae*).

„Atrauman Ag“ tvarščio veikimo mechanizmas:

1. Uždėjus „Atrauman Ag“ tvarstį ant žaidzos, tvarstis, kontaktuojamas su eksudatu, atpalaiduoja sidabro jonus.
2. Bakterijos, kurios kontaktuoja su tvarščiu, yra sunaikinamos. Atpalaiduotų sidabro jonų kiekis yra gana mažas, nes „Atrauman Ag“ tvarščio veikimas susijęs su jo užimamu plotu.
3. Žaidzos eksudatas kartu su žuvusiomis bakterijomis absorbuojami į „antrinį“ tvarstį.

Kadangi „Atrauman Ag“ tvarstis yra impregnuotas tepalu, jis apsaugo žaidzos kraštus nuo maceracijos. Plonas, minkštas tvarščio audinys užtikrina glaudų kontaktą su žaidzos guoliu. „Atrauman Ag“ tvarstis neprilimpa prie žaidzos, todėl neskausmingai nuimamas. Didelę praktinę reikšmę turi tai, kad „Atrauman Ag“ tvarstį galima derinti su įvairiais „antriniais“ absorbuojamaisiais tvarščiais, pvz., su „HydroClean“, kalcio alginato tvarščiu „Sorbalgon“, putų tvarščiais, tradiciniais sugeriamaisiais arba marliniais tvarščiais.

„Atrauman Ag“ – veiksmingas tvarstis gydyti kritiškai kolonizuotoms, infekuotoms visų gijimo fazių žaidzoms. „Atrauman Ag“ nenaudojamas sausoms žaidzoms. Jis negali pakeisti efektyvaus žaidzos valymo (debridmento). Žaidzą valyti reikia, kai ji yra padengta nekroze, fibrinu ar pūliais. Tokiu atveju turi būti atliktas chirurginis, enziminis ar autolizinis (naudojant „HydroClean“) debridmentas.

Indikacijos: trofinės opos, pragulos, diabetinė pėda, pooperaciniai žaidzų gijimo sutrikimai.

Naudojimas. „Atrauman Ag“ tvarstis iš abiejų pusių padengtas apsauginiais lapeliais. Nuėmus vieną apsauginį lapelį, tvarstis dedamas ant žaidzos, po to nuimamas likęs lapelis. Žaidzos eksudatui sugerti ant „Atrauman Ag“ tvarščio dedamas sterilus absorbuojamasis tvarstis. Esant gilioms žaidzoms, „Atrauman Ag“ tvarstis turi turėti kontaktą su absorbuojamuoju tvarščiu ir nesudaryti raukšlių, kurios pablogintų eksudato sugėrimą. Esant tirštam eksudatui, rekomenduojama steriliomis žirkklėmis įkirpti „Atrauman Ag“ tvarstį, kad būtų išvengta eksudato susikaupimo.

Nors „Atrauman Ag“ tvarstis veiksmingas išlieka 7 dienas, siekiant geresnių rezultatų, rekomenduojama tvarstį keisti kas 3–4 dienas [5].

Svarbu: „Atrauman Ag“ tvarščio nerekomenduojama naudoti kartu su parafininiais tvarščiais ar parafino turinčiais tepalais, nes sumažėja tvarščio veiksmingumas. Taip pat „Atrauman Ag“ tvarščio negalima naudoti kartu su jodo turinčiais preparatais.

„Atrauman Silicone“ – tvarstis netrauminiam žaidzų gydymui ir organų bei kitų jautrių vietų apsaugai, taikant neigiamo slėgio žaidzų terapiją. Tvarščio pagrindą sudaro polietileno tereftalato (PET) tinklis, iš abiejų pusių padengtas silikono (polidimetilsiloksano pagrindo) geliu.

Tvarstis „Atrauman Silicone“ yra plonas, minkštas ir lengvai prisitaikantis tvarstis. Jis užtikrina glaudų kontaktą su žaidzos dugnu ir yra laidus eksudatui. Tvarstį „Atrauman Silicone“ galima karpyti steriliomis žirkklėmis, pritaikant pagal žaidzos dydį, formą ir vietą.

Tvarstis „Atrauman Silicone“ nėra absorbuojamasis. Eksudatas prateka per atvirą tinklelinį audinį ir jį gali absorbuoti antrinis absorbuojamasis tvarstis. Atkreiptinas dėmesys, kad nuo eksudato kiekio priklauso tvarščio keitimo dažnumas ir atitinkamai – maceracijos rizika.

Jei žaidzos būklė leidžia ir yra klinikinis poreikis, tvarstis „Atrauman Silicone“ ant žaidzos gali būti laikomas iki 7 dienų.

Indikacijos: visų tipų negilioms, ūmioms bei lėtinėms, mažai ir vidutiniškai eksuduojančioms žaidzoms gydyti. Taip pat gali būti naudojamas kaip apsauginis neeksuduojančių žaidzų ir jautrių odos vietų tvarstis.

Literatūra

1. Dr. med. Thomas Horn. Übersicht und Klassifikation lokaler Wundauflagen, 2010.
2. Medžiaga internetiniame tinklalapyje: „Grassolind – die Salbenkompression mit dem weitmaschigen Baumwollgewebe“.
3. Medžiaga internetiniame tinklalapyje: „Atrauman – die Salbenkompression mit dem hydrophoben Polyesterüll“.
4. Wundbehandlung „Atrauman Ag – Fragen und Antworten“; Wundbehandlung „Die Behandlung infizierter und infektiöser gefährdeter Wunden mit Atrauman AG“.
5. Medžiaga internetiniame tinklalapyje: Atrauman Ag.